

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Sport- en Beweeginnovatie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-masteropleiding Sport- en Beweeginnovatie van de HAN. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van de HAN is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2014 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 25 -26 november 2014.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer prof.dr.ir. A.C. Brombacher (voorzitter, domeindeskundige)

De heer G.L. de Jong MS (domeindeskundige)

De heer drs. J.R. Janssens (domeindeskundige)

De heer D.P.J.M. Geurts BSc (studentlid)

De heer drs. J. G. Betkó, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2014*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstreekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 3 maart 2015

Panelvoorzitter

A.C. Brombacher
De heer prof.dr.ir. A.C. Brombacher

Panelsecretaris

De heer drs. J. G. Betkó

Samenvatting

Het oordeel over de masteropleiding Sport- en Beweeginnovatie is **voldoende**. Een onderbouwing van dit oordeel is opgenomen in deze samenvatting en in het beoordelingsrapport.

Wat beoogt de opleiding? (standaard 1, eindkwalificaties)

De opleiding heeft tot doel het innoveren van de sportsector, door het verder opleiden van gevestigde sport- en beweegprofessionals, waarmee zij richting kunnen geven aan vernieuwing en professionalisering van de sportsector. Het type innovator waar de opleiding naar streeft is iemand die innovaties stimuleert en vervolgens mensen kan verbinden, waardoor een innovatie kan landen. De opleiding is dus eerder procesgericht dan technologisch gericht. De opleiding is uniek in de zin dat het de enige hbo-master is die zich specifiek richt op de combinatie van innovatie en sport en bewegen. De eindkwalificaties die de opleiding heeft opgesteld richten zich op het initiëren en managen van innovatie- en verandertrajecten. Ze kunnen verbeterd worden door ze niet alleen te richten op de dimensie van innovatie- en verandermanagement, maar door tevens aandacht te schenken aan de inhoud van de sport. De eindkwalificaties voldoen aan het masterniveau en zijn in voldoende mate afgestemd met het werkveld.

*Het panel beoordeelt standaard 1 als **voldoende**.*

Hoe realiseert de opleiding dit? (standaard 2, onderwijsleeromgeving)

De opleiding bestaat uit een tweejarig deeltijdprogramma van 60 EC. Gemiddeld hebben studenten elke twee weken één lesdag. De eigen beroepspraktijk van de student krijgt een nadrukkelijke plaats in het onderwijs, doordat studenten binnenkomen met een vraagstuk uit hun eigen organisatie, waar ze gedurende de opleiding aan werken. De opleiding maakt gebruik van verschillende werkvormen, waarbij ze een onderscheid maakt tussen onderwijs binnen en buiten de school. Het eerste behelst het onderwijs op school, waarbij werkvormen bestaan uit onderwijsleergesprekken, het theoretische aanbod (colleges en gastcolleges) en practica / trainingen. Het tweede gedeelte beslaat het buitenschoolse gedeelte, waaronder praktijkopdrachten (waaronder de masterthesis), studiereizen en bedrijfsbezoeken.

De kennis, vaardigheden en attitudes die studenten zich eigen dienen te maken, staan beschreven in de Body of Knowledge and Skills (BoKS). De onderwerpen innovatie en verandermanagement zijn goed afgedekt, er wordt gebruik gemaakt van kwalitatief goede boeken die recent verschenen zijn. Er is echter weinig aandacht voor het (aan innovatie gerelateerde) sportspecifieke, en wat er is bestrijkt een breed terrein. Het onderzoek in het curriculum is adequaat

Wat het personeel betreft kan het opleidingsniveau omhoog, door het aantal PhD's in het team te verhogen. De opleiding werkt hier aan. De gastdocenten zijn van een hoge kwaliteit en het laagdrempelig contact tussen studenten en docenten is positief. Op termijn zou een eigen lector wenselijk zijn. De opleiding maakt veel werk van begeleiding en coaching, als onderdeel van het 'leren leren'. Dit neemt een belangrijke plaats in het curriculum in. De kleinschaligheid van de opleiding is positief. De opleiding is gehuisvest op het sportcomplex Papendal in Arnhem. Het programma heeft geen fysieke sportvoorzieningen nodig, maar het complex vormt een inspirerende leeromgeving, die goed past bij de context van de master.

*Het panel beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.*

Worden de doelstellingen behaald? (standaard 3, toetsing en gerealiseerd niveau)

De opleiding heeft de afgelopen jaren gewerkt aan het opstellen van een adequaat toetssysteem en het vastleggen hiervan in documenten. Dit is positief, maar dit proces is nog niet voltooid, vooral het vastleggen van procedures kan helderder en uitvoeriger. Over het algemeen zijn de toetsen die gebruikt worden goed. De toetsvormen sluiten aan bij het onderwijsconcept, door de grote nadruk op de praktijk. De grote rol van het innovatieproject in de toetsing sluit aan bij de vorm van de opleiding.

De opleiding heeft het afstudeerproces op een interessante manier vormgegeven, door niet het onderzoek maar het resultaat van het innovatieproces centraal te stellen. Hiermee kunnen studenten aantonen dat ze beschikken over de vereiste eindkwalificaties. Op basis van de mastertheses die tot nu toe zijn geschreven, blijkt dat het masterniveau gehaald wordt. Er is een stijgende lijn te zien in de eindwerkstukken en in het afstudeerproces. Zaken die in de toekomst nog aandacht behoeven, zijn onder andere het vastleggen hoe de opleiding omgaat met onderzoeken die een ethische dimensie hebben, en het beter zicht houden op de context van de werkplek van de student.

*Het panel beoordeelt standaard 3 als **voldoende**.*

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	9
2	Beoordeling	11
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	11
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	13
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	20
3	Eindoordeel over de opleiding	25
4	Aanbevelingen	27
5	Bijlagen	29
	Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	31
	Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	33
	Bijlage 3 Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	35
	Bijlage 4 Bezoekprogramma	39
	Bijlage 5 Bestudeerde documenten	43
	Bijlage 6 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	45
	Bijlage 7 Verklaring van volledigheid en correctheid	47

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Sport- en Beweeginnovatie
2. Registratienummer opleiding in CROHO	70127
3. Oriëntatie en niveau	Hbo master
4. Aantal studiepunten	60
5. Afstudeerrichting(en)	-
6. Variant(en)	Deeltijd
7. Locatie(s)	Sportcomplex Papendal
8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 7 juli 2009 Besluit NVAO: 10 juni 2010
9. Code of conduct	Ja

Administratieve gegevens van de instelling

10. Naam instelling	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
11. Status instelling	Bekostigd (opleiding niet bekostigd)
12. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Behaald (2013)

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Cohort	Instroom	Uitval	Uitstroom
2011	9	0	6
2012	9	0	1
2013	21	1	0
2014	13	0	0

Docent-studentratio: 8 : 30 (exclusief de ca 20 gastdocenten)

Gemiddeld aantal contacturen per fase:

- contacturen in de groep: ca 160 uur per studiejaar;
- contacturen individuele begeleiding: ca 8 uur per studiejaar.

De opleiding hanteert als definitie voor 'contactuur': Contactuur is een klokuur (60 minuten)

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3, de aanbevelingen in hoofdstuk 4.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beeld van de opleiding en het beroep

De masteropleiding heeft tot doel het verder opleiden van gevestigde sport- en beweegprofessionals, waarmee zij richting kunnen geven aan noodzakelijke vernieuwing en professionalisering van de sportsector. Het type innovator waar de opleiding naar streeft, is niet iemand die een nieuw, technisch hulpmiddel verzint, maar eerder iemand die dit soort innovaties stimuleert en vervolgens mensen kan verbinden, waardoor een innovatie kan landen. De opleiding is dus eerder procesgericht dan technologisch gericht, en bevat een aantal aspecten uit het verandermanagement. Om deze rol te kunnen vervullen, moeten studenten kunnen laveren tussen de beroepspraktijk en de wetenschap. De sport- en bewegingsprofessionals die de opleiding volgen worden in principe niet opgeleid voor een ander beroep, maar worden opgeleid om hun huidige beroep beter uit te kunnen oefenen. Het innovatieprincipe dat de opleiding hanteert is contextonafhankelijk, waardoor de opleiding toegankelijk is voor zowel een sportmanager werkzaam bij een sportkoepel, een docent werkzaam binnen het sport- en beweegonderwijs als een leefstijladviseur van een arbodienst. Het innovatieprincipe wordt in het onderwijs toegepast op de sportsector (zie standaard 2). Het panel is positief over de missie van de opleiding en over de ambitie de sportsector te innoveren.

Eindkwalificaties

De opleiding onderscheidt drie (deels overlappende) fasen in het innovatieproces:

exploreren, onderzoeken en expertise ontwikkelen, en exploiteren. De opleiding heeft als eindkwalificaties 16 competenties vastgesteld, verdeeld over deze drie fasen en de beroepstaak 'leren leren'. Voorbeelden van eindkwalificaties zijn onder andere:

- Draagvlak creëren voor vernieuwing en verandering op basis van heldere argumentatie met oog voor verschillende belangen.

- Vertalen van een praktijkvraagstuk naar onderzoeksvraag en de vertaling van eigen en andermans onderzoeksresultaten/uitkomsten naar de maatschappelijke relevantie.
- Op methodische wijze vormgeven aan het verbeteren van zijn professioneel handelen op basis van zijn ervaringen.

Een overzicht van alle eindkwalificaties is weergegeven in bijlage 1 van dit rapport.

De competenties zijn afgeleid van de internationale beschrijving van het masterniveau, de Dublin-descriptoren, en van een beroepscompetentieprofiel. Dat laatste is opgesteld op basis van de input van twee onderzoeken onder sleutelfiguren uit de beroepspraktijk van de sportsector.

In de Toetshandleiding heeft de opleiding gedetailleerd beschreven hoe de verschillende competenties aansluiten bij de eisen van de Dublin-descriptoren. Zo is het toepassen van kennis en inzicht relevant voor vrijwel alle competenties, maar vooral bij 'strategisch denken en handelen' en 'denken vanuit een hoger abstractieniveau'. Leervaardigheden komen in grote mate aan bod bij de competenties die horen bij leervaardigheden. Het panel heeft de eindkwalificaties bestudeerd en stelt vast dat deze aansluiten bij het masterniveau.

De beroepspraktijk was betrokken bij het opstellen van het beroepscompetentieprofiel en de eindkwalificaties bij het ontwerp van de opleiding in 2007-2009. Daarnaast heeft de opleiding een beroepenveldcommissie, die gevraagd en ongevraagd adviseert over de eindkwalificaties en actuele ontwikkelingen in het werkveld. Het gaat dan bijvoorbeeld over de kansen die de huidige decentralisatie van overheidstaken biedt. Ook gastdocenten wordt gevraagd om input te geven over de bruikbaarheid van de eindkwalificaties. De opleiding geeft aan te streven naar een verdere externe validering van het profiel en het niveau.

Het panel stelt vast dat de eindkwalificaties zich grotendeels richten op het initiëren en managen van innovatie- en verandertrajecten. Eindkwalificaties die specifiek gericht zijn op de sportsector ontbreken. De opleiding kent twee ankerpunten: enerzijds innovatie, anderzijds sport- en beweging. De eindkwalificaties sluiten duidelijk aan bij het managen van innovatietrajecten, maar zijn te weinig sportspecifiek. Het panel beveelt daarom de opleiding aan om óók de sportkant vast te leggen in de competenties. Dit zodat ook daar geborgd is dat studenten kennis en vaardigheden (voor zover gerelateerd aan en relevant voor innoveren) op het gebied van sport- en bewegen opdoen en deze kunnen toepassen. Uit de gesprekken die het panel heeft gevoerd en de documenten die het heeft bestudeerd, blijkt dat die sportkant wel aan bod komt in het onderwijs, maar niet is geborgd in eindkwalificaties of Body of Knowledge and Skills (BoKS). Zie verder ook standaard 2.

Profilering

De focus van de opleiding ligt bij het innoveren van de Nederlandse sport- en beweegsector. De opleiding heeft bij aanvang een vergelijking gemaakt met soortgelijke opleidingen in binnen- en buitenland.

Er is een aantal opleidingen waar raakvlakken mee zijn, zoals de Master of Sports van Fontys, de master Physical Education and Sports Pedagogy van Windesheim, en Sportmanagement van de Universiteit Brussel. De combinatie van sport en innovatie geeft de master van de HAN een unieke positie ten opzichte van collegaopleidingen. Het panel merkt daarbij op dat de opleiding erg breed gericht is, door te kiezen voor zowel top- en breedtesport, sportonderwijs als sport in relatie tot gezondheid. De innovatiemethodiek kan dan wel op al deze gebieden worden toegepast, maar meer focus zou kunnen leiden tot meer inhoudelijke diepgang. Het panel signaleert ook dat de opleiding qua onderwerp dicht bij de HAN-master 'Innovatie in maatschappelijke organisaties' lijkt te liggen, zeker omdat 'sport' geen nadrukkelijk onderdeel is van de eindkwalificaties. Het management van de opleiding geeft aan dat in de toekomst gekeken zal worden naar samenwerkingsmogelijkheden. Het panel moedigt dit aan. Daarnaast ziet het panel voor een opleiding als deze veel samenwerkingsmogelijkheden met academische kennisinstellingen, waar ook veel gebeurt dat raakt aan de inhoud van deze master.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de doelstelling van deze jonge opleiding, om de sport- en beweegsector te helpen innoveren, zeer relevant is. Het is de enige hbo-master die zich richt op de combinatie van innovatie en sport en bewegen. De eindkwalificaties die de opleiding heeft opgesteld voldoen aan het masterniveau en zijn in voldoende mate afgestemd met het werkveld. Wel kunnen ze naar mening van het panel verbeterd worden, door ze niet alleen te richten op de dimensie van innovatie- en verandermanagement, maar door tevens aandacht te schenken aan de inhoud van de sport. Het is belangrijk dat de opleiding dit borgt in de eindkwalificaties. Hierbij zou de opleiding tevens kunnen overwegen of of zij brede aandacht wil geven aan zowel breedte- als topsport, sportonderwijs en sport en gezondheid, of dat er meer inhoudelijke focus gezocht moet worden. Aandacht in de eindkwalificaties voor sportspecifieke trends en ontwikkelingen zou zeker meerwaarde hebben, vindt het panel.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

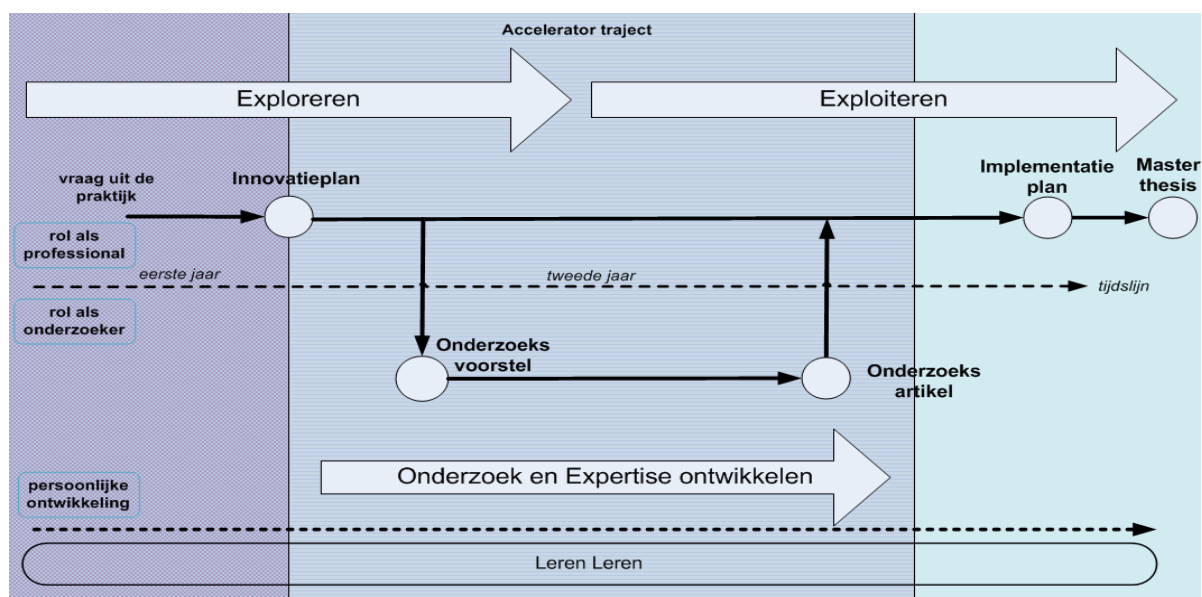
Bevindingen

Inhoud en vormgeving van het onderwijs

De opleiding bestaat uit een tweejarig deeltijdprogramma van 60 EC. Gemiddeld hebben studenten elke twee weken één lesdag.

Dit is een vrijdag, waarbij alle docenten en studenten aanwezig zijn. Elke lesdag bestaat uit twee of drie delen, en uit zowel theorie- als praktijkonderwijs. De gemiddelde studielast is ongeveer 20 uur per week, wat passend is gezien het deeltijdkarakter van de opleiding. Uitgangspunten bij het onderwijs zijn flexibiliteit en maatwerk, zelfsturing, en het centraal staan van een probleem uit de directe beroepspraktijk van studenten.

De eigen beroepspraktijk van de student krijgt een nadrukkelijke plaats in het onderwijs, doordat studenten binnenkomen met een vraagstuk uit hun eigen organisatie. Vervolgens werken ze aan dit vraagstuk in de verschillende fasen van de opleiding. In de fase 'exploreren' worden de studenten uitgedaagd om hun vraagstuk vanuit verschillende perspectieven te bekijken en te toetsen of het daadwerkelijk een relevant vraagstuk is. Ook kijken ze in deze fase welke partijen binnen en buiten de sector er belang bij hebben en er een rol in zouden kunnen spelen. Deze fase gaat over in de fase 'onderzoeken en expertise ontwikkelen', waarin studenten relevant wetenschappelijk onderzoek moeten vinden, waarderen en interpreteren, en de resultaten betekenisvol maken voor hun beroepspraktijk. De laatste fase is het 'exploiteren', waarin de student zijn innovatie toepast in zijn praktijk. Hieronder is dit innovatietraject, dat de hele opleiding beslaat, schematisch weergegeven.

Het onderwijs is voor studenten beschreven in de modulehandleiding en de lesbrieven. In de modulehandleiding staat onder andere beschreven wat de eindkwalificaties, werkvormen en curriculumopbouw zijn. Ook het jaarrooster en toetscriteria staan hierin beschreven. In de lesbrieven, korte documenten die betrekking hebben op een lesdag, staan de concrete opdrachten beschreven. Doordat een deel van het onderwijs beschreven staat in lesbrieven kan de opleiding deze snel aanpassen en inspelen op de actualiteit. Wanneer bijvoorbeeld kort voor een bijeenkomst een interessante gastspreker beschikbaar is, kan die tijdens een lesdag worden ingezet. Een nadeel dat de opleiding noemt is dat uit evaluaties is gebleken dat plotselinge wijzigingen niet altijd prettig zijn voor studenten, de opleiding wil daar beter over communiceren met studenten.

De lesbrieven verschillen enigszins in welke informatie er in staat. De lesbrieven voor het tweede jaar van het nieuw lopende curriculum (2014-2015) zijn nog niet allemaal gemaakt.

De opleiding maakt gebruik van verschillende werkvormen, waarbij ze een onderscheid maakt tussen onderwijs 'off the job' en 'on the job'. Het eerste behelst het onderwijs op school, waarbij werkvormen bestaan uit onderwijsleergesprekken, het theoretische aanbod (colleges en gastcolleges) en practica / trainingen. Het tweede gedeelte beslaat het buitenschoolse gedeelte, waaronder praktijkopdrachten (waaronder de masterthesis), studiereizen en bedrijfsbezoeken. In het 'leren leren' deel van het programma wordt gebruik gemaakt van werkvormen als studieloopbaanbegeleiding (SLB), intervisie, een persoonlijk ontwikkelingsplan en coaching. In het curriculum vervult het tevens de functie van het verzorgen van de transfer van het 'on the job' en 'off the job' onderwijs.

Studenten met wie het panel heeft gesproken zijn positief over het programma, en de mate waarin de opleiding een goede mix biedt tussen vrijheid, uitdaging en kennis. Ook zijn zij positief over de manier waarop de opleiding zichzelf verbetert; studenten zien duidelijke verbeteringen ten opzichte van eerdere jaargangen, bijvoorbeeld op het gebied van statistiekonderwijs (zie hieronder bij 'onderzoek').

Kennis en literatuur

De kennis, vaardigheden en attitudes die studenten zich eigen dienen te maken, staan beschreven in de Body of Knowledge and Skills (BoKS). Het panel heeft deze BoKS en de bijbehorende literatuurlijst bestudeerd. De opmerkingen van het panel bij de BoKS en literatuurlijst sluiten aan bij het commentaar op de eindkwalificaties. De onderwerpen innovatie en verandermanagement zijn goed afgedekt, er wordt gebruik gemaakt van kwalitatief goede boeken die recent verschenen zijn. Er is echter weinig aandacht voor het (aan innovatie gerelateerde) sportspecifieke, en wat er is bestrijkt een breed terrein. Omdat voor kennisverwerving in de opleiding slechts 12 EC staat, is de kennis die studenten verwerven en de verdieping van die kennis deels afhankelijk van hun eigen innovatieproject. De opleiding zou kunnen overwegen om de literatuur uit te breiden met bijvoorbeeld titels over sportonderzoek en de rapportage sport van het SPC. Daarnaast kan de opleiding aansluiten bij wat er op andere plekken in Nederland gebeurt op het gebied van sportinnovatie. Zo werken bijvoorbeeld de universiteiten van Delft en Amsterdam samen op het gebied van topsport, die van Utrecht en Eindhoven op het gebied van breedtesport, en ook in bijvoorbeeld Nijmegen en Groningen wordt relevant onderzoek gedaan.

Docenten met wie het panel heeft gesproken over de literatuur, geven aan dat de opleiding kiest om bijvoorbeeld geen boeken over sportinnovatie te gebruiken. Naast de beperkte beschikbaarheid hiervan, zijn deze toch gebaseerd op meer generieke literatuur over innovatie, stellen zij, en dan gebruikt de opleiding liever het origineel. De innovatietheorie wordt in het curriculum in casussen en projecten vertaald naar topsport, breedtesport en sport en gezondheid. Daarnaast geven zij aan dat studenten al binnenkomen met veel sectorspecifieke kennis, gezien de instroomeisen die de opleiding stelt (zie hieronder).

Het onderwijs over innovatie wordt voor het grootste gedeelte verzorgd door de kerndocenten van de opleiding. Het onderwijs over sport wordt verzorgd door gastdocenten, die kennis hebben van actuele trends en ontwikkelingen in de sector. In de eerste instantie kon het panel niet goed zicht krijgen op de mate waarin deze aan de orde kwamen, omdat dit niet duidelijk beschreven staat in de lesbrieven. Naar aanleiding van gesprekken stelt het panel vast dat trends als bijvoorbeeld de toenemende rol van ICT en techniek in de sport, het gebruik van social media en de transitie van sportclubs naar een meer individuele sportbeleving wel aan bod komen. Het verdient naar mening van het panel de aanbeveling om dit beter vast te leggen, ten behoeve van de borging.

Studenten en alumni met wie het panel heeft gesproken bevestigen dat zij meer generieke kennis en vaardigheden over verandermanagement en innovatie krijgen via het kernteam en de reguliere lessen, en dat de trends uit de sportsector aan bod komen in de gastlessen. Zij zijn tevreden over de mate waarin zij in aanraking komen met de actualiteit. Daarnaast geven zij aan dat een inhoudelijke verdieping van het thema sport gerealiseerd wordt via studiereizen, die onder andere gehouden zijn naar Korea en Spanje.

Beroeps- en onderzoeksvaardigheden

In de opleiding werken studenten op verschillende manieren aan het opdoen van beroeps- en onderzoeksvaardigheden. Omdat studenten vanaf het begin van de opleiding werken aan hun eigen innovatieproject, kunnen zij alle vaardigheden direct toepassen in hun eigen beroepspraktijk. Het geleerde is direct toepasbaar. Deze opzet is een sterk punt van de opleiding, stelt het panel vast.

Veel beroepsvaardigheden die noodzakelijk zijn voor een innovator, komen aan bod in de 'leren leren' leerlijn. Het gaat onder andere om buiten kaders leren denken, reflectie en adviesvaardigheden. De opleiding maakt onder andere gebruik van het kleurenmodel voor verandermanagement van Caluwé. Studenten met wie het panel heeft gesproken geven aan dat er in de werkgroepen veel ruimte is om van elkaar te leren. De verschillen die studenten hebben in aanpak en achtergrond krijgen veel aandacht; studenten worden uitgedaagd van elkaar te leren.

Onderzoeksvaardigheden zijn nodig voor het innovatieproject dat studenten uitvoeren. Studenten krijgen zowel onderwijs in kwalitatief als kwantitatief onderzoek. Het kwantitatieve onderzoek wordt gedoceerd door de kerndocenten, voor het kwalitatieve onderwijs is gekozen voor gastdocenten die expert zijn op het gebied van kwalitatieve data-analyse. Studenten leren over kwalitatief en kwantitatief onderzoek, waarbij de ruimte voor verdieping in de methodologie enigszins beperkt is. Zij kiezen zelf welke van de twee zij toepassen in hun innovatieproject. De opleiding kiest hiervoor omdat ze studenten niet willen opleiden tot onderzoeker. Wel wil zij dat studenten een voldoende onderzoekende houding ontwikkelen, die hen in staat stelt onderzoek te doen in dienst van hun innovatieproject. Buiten het eigen onderzoek, leren studenten ook veel van elkaars onderzoek. In groepen van drie werken zij samen en reviewen zij elkaars werk.

Het panel stelt vast dat de door de opleiding gekozen manier van werken geschikt is. Wel merkt het op dat de opleiding beter vast kan leggen wat er gebeurt op het gebied van onderzoek. Uit de gesprekken bleek dat er veel meer aan bod komt dan duidelijk wordt uit de lesbrieven (waar uit volgt dat de opleiding dit beter kan beschrijven dan momenteel gebeurt). Daarnaast stelt het panel vast dat de opleiding een terechte verbetering heeft doorgevoerd in het statistisch onderzoek. Bij het eerste cohort studenten zag het panel nog statistische missers in de onderzoeksverslagen. Er zijn twee lectoren betrokken bij het onderwijs, maar de opleiding heeft geen eigen lector. Het management geeft aan dat een eigen lector, op termijn, wel interessant zou zijn. Eén van de lectoren die het panel heeft gesproken, geeft eveneens aan dat het wel goed zou zijn als er een vaste lector komt als aanspreekpunt, en om studenten in contact te brengen met state-of-the-art onderzoek dat plaatsvindt. Het panel zou dit een goede ontwikkeling vinden.

Instroom

De intakeprocedure begint bij het invullen van een intakeformulier, waarna een intakegesprek wordt gevoerd. De intake wordt gedaan door de opleidingscoördinator. In de intake krijgen studenten informatie over de zwaarte en de inhoud van de opleiding. Studenten dienen te voldoen aan de wettelijke instroomeisen en te beschikken over een werkplek waar ze hun innovatieproject kunnen uitvoeren. Het innovatiethema van een instromende student moet gerelateerd zijn aan de eigen beroepspraktijk, en ondersteund worden door de werkgever (indien van toepassing). Deze eis kan duidelijker worden vastgelegd, merkt het panel op. Het stelt daarnaast vast dat er na de intake weinig contact is tussen opleiding en werkgever; dit kan versterkt worden. Het management geeft aan dat een student die van baan wisselt of steun uit de eigen organisatie verliest hier begeleiding bij krijgt. Van studenten wordt ook enkele jaren relevante werkervaring gevraagd. Bij het eerste cohort nam de opleiding nog genoeg met aantoonbare werkervaring op bachelorniveau, vanaf het tweede cohort is een bachelordiploma een eis. Het panel heeft de huidige assessmentprocedure bestudeerd en stelt vast dat deze op orde is. Een potentiële aanvulling zou kunnen zijn het scannen van studenten op de maten waarop ze de juiste attitude hebben om te innoveren. Studenten en alumni zijn tevreden over de intake, en geven aan dat de opleiding meer aan marketing zou kunnen doen, om de sector meer bewust te maken van haar waarde. Zij zijn ook positief over de diversiteit van de instroom. Het feit dat studenten een gemêleerd gezelschap vormen, draagt bij aan de opleiding en het van elkaar leren, stellen zij. Een potentieel gevaar is een te grote instroom van studenten met behulp van een lerarenbeurs.

Kwaliteit van het personeel, begeleiding en voorzieningen

Het kernteam van de opleiding bestaat uit zeven docenten, die tussen de 0,1 en 0,5 fte voor de opleiding beschikbaar hebben. Daarnaast wordt een groot aantal gastdocenten ingezet. De kerndocenten zijn bekwaam op gebieden van coaching, innovatie, sport en verandermanagement. De gastdocenten verzorgen een deel van de sportspecifieke inbreng. Het kernteam vervult een spilfunctie in de borging van de onderwijskwaliteit en de samenhang van het programma.

Tevens zijn twee lectoren betrokken bij de opleiding (zie ook hierboven). De docenten uit het kernteam bewaken de inhoud van het curriculum door binnen hun leerlijn af te stemmen met gastdocenten. Uit gesprekken die het panel heeft gevoerd en documenten die het heeft bestudeerd, maakt het op dat er soms sprake is van overlap in de bijdrage van gastdocenten, omdat ze niet precies weten wat andere gastdocenten hebben behandeld. Uit deze gesprekken blijkt tevens dat dit een punt is waar de opleiding al verbeteringen in heeft doorgevoerd. Zo blijkt uit een vergelijking tussen het eerste cohort studenten en latere cohorten.

Van de kerndocenten is één gepromoveerd, de overige docenten zijn opgeleid op masterniveau. De opleiding geeft aan deze verhouding graag hoger te zien, ze streeft er naar om een kwart van het onderwijs te laten verzorgen door gepromoveerde docenten. Recentelijk zijn er twee kerndocenten met een PhD vertrokken, waardoor tijdelijk het aantal PhD's is gedaald. Twee leden van het kernteam zijn echter bezig met een promotie. Veel gastdocenten zijn eveneens gepromoveerd. Het onderwijs dat gegeven wordt door het kernteam, wordt gegeven door koppels van kerndocenten. Minimaal één van beide kerndocenten beschikt over een didactische aantekening. Van de zeven kerndocenten zijn er zes didactisch geschoold en hebben er vijf een didactische aantekening.

Het panel heeft de lijst van vaste gastdocenten bestudeerd en stelt vast dat de gastdocenten die ingezet worden het brede veld van sport en beweging goed afdekken. Er worden topmensen uit het vakgebied ingezet, die kennis hebben van trends en innovaties. Het panel stelt daarnaast vast dat de expertise van het kernteam eveneens toereikend is voor het innovatie-gedeelte van de opleiding. Studenten en alumni die het panel heeft gesproken zijn tevreden over de kwaliteit van de docenten.

Het panel merkt op dat het team qua opleidingsniveau kwetsbaar is, door het vertrek van enkele docenten op PhD-niveau. Het is goed dat de opleiding hier aandacht aan besteedt. Daarnaast stelt het panel vast dat de kerndocenten voor een deel afkomstig zijn uit de sport/gezondheidshoek. Het verdient de overweging om, bij toekomstige uitbreiding van het team, tevens aandacht te schenken aan andere sportspecifieke expertise.

De begeleiding van de studenten wordt verzorgd vanuit verschillende rollen:

- kerndocent (is verantwoordelijk voor de inhoud van het onderwijs)
- individueel begeleider (is verantwoordelijk voor de begeleiding van de masterthesis)
- SLB'er (begeleider bij het studieproces en de individuele ontwikkeling van de student)
- opdrachtgever (meestal de eigen werkgever ten behoeve van wie de student het innovatieproject uitvoert)
- opleidingscoördinator (intakegesprek, vangnet, besluitvorming bij knelpunten en stagnatie van studie)

Een belangrijk aspect van de opleiding is de aandacht voor het leren leren, waar gewerkt wordt aan het zelfontwikkelend vermogen van studenten. Op basis van de feedback van de afgelopen cohorten studenten, heeft de opleiding besloten hier de komende jaren nog sterker op in te zetten.

Hiervoor maakt de opleiding gebruik van het concept 'progressiegericht werken', dat sterk gericht is op persoonlijke ontwikkeling en minder op het resultaat. Dit is een model dat aansluit bij oplossingsgericht werken, dat past bij het werken met vrijwilligers, wat veel gebeurt in de sportsector. Docenten van de opleiding doen zelf onderzoek naar progressiegericht werken, enkele van hen hebben hier ook over gepubliceerd. Voor extra begeleiding in verband met een functiebeperking kunnen studenten terecht bij de decaan, hierbij volgt de opleiding het beleid van de HAN.

Docenten geven aan dat de opleiding beter is geworden in het begeleiden en volgen van studenten. In het eerste cohort werden studenten erg vrij gelaten, wat (mede) tot gevolg had dat een aantal studenten langstudeerder werd. Latere cohorten hebben meer begeleiding gekregen. Voor de bestaande langstudeerders wordt extra begeleiding verzorgd en wordt gekeken waar problemen zitten, en hoe die kunnen worden opgelost. De opleiding benadrukt daarbij dat ze veel eigen verantwoordelijkheid van studenten vraagt, omdat dit passend is voor een hbo-masteropleiding. Studenten en alumni die het panel heeft gesproken zijn tevreden over de geboden begeleiding.

De kleinschaligheid van de opleiding vinden zowel studenten als docenten een sterk punt van de opleiding. Doordat het onderwijs op een vast moment gegeven wordt, wanneer iedereen aanwezig is op de locatie, is er veel onderling contact en een kleinschalige cultuur. Het panel signaleert enthousiasme bij zowel studenten als docenten.

De opleiding is gehuisvest op het sportcomplex Papendal in Arnhem. Het programma heeft geen fysieke sportvoorzieningen nodig, maar het complex vormt een inspirerende leeromgeving, die goed past bij de context van de master. Studenten kunnen gebruik maken van alle beschikbare onderwijsvoorzieningen op het complex, waaronder de studiecentra van de HAN en de bibliotheek van NOC*NSF. Studenten kunnen ook gebruik maken van de locatie voor masteronderwijs in Nijmegen en bijvoorbeeld de werkplekken en het mediacentrum aldaar. Het panel is positief over de inspirerende leeromgeving en stelt vast dat de opleidingsspecifieke voorzieningen passend zijn voor de opleiding.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de vorm en inhoud van het programma, samen met de docenten en voorzieningen, een samenhangende leeromgeving vormen waarin de eindkwalificaties gerealiseerd kunnen worden. Dat de opleiding jong en in ontwikkeling is, is duidelijk te zien. De afgelopen jaren heeft de opleiding zich steeds verder verbeterd, bijvoorbeeld op het gebied van instroomeisen en statistiekonderwijs. De aandacht voor de inhoud heeft er voor gezorgd dat er minder aandacht was voor de borgingsprocessen. Het management van de opleiding bevestigt dat in de toekomst meer aandacht uit moet gaan naar vormen van formele overlegstructuren, borging en kwaliteitszorg. Gezien de fase waar de opleiding zich in bevindt, heeft het panel er begrip voor dat dit nog niet volledig uitgekristalliseerd is. Een positief punt is de manier waarop het eigen innovatieproject van de student het uitgangspunt vormt voor het onderwijs.

Het onderzoek in het curriculum is adequaat, net als de basis aan kennis en vaardigheden die studenten wordt bijgebracht. Daarbij vindt het panel het wel belangrijk dat het sportspecifieke deel van de opleiding ook belegd wordt in de literatuur en de BoKS. Wat het personeel betreft kan het opleidingsniveau omhoog, door het aantal PhD's in het team te verhogen. De opleiding werkt hier aan, merkt het panel op. De gastdocenten zijn van een hoge kwaliteit en het laagdrempelig contact tussen studenten en docenten is positief. Op termijn zou een eigen lector wenselijk zijn. De opleiding maakt veel werk van begeleiding en coaching, als onderdeel van het 'leren leren'. Dit neemt een belangrijke plaats in het curriculum in. Het panel is hier positief over, maar vraagt zich wel af hoe schaalbaar dit is, mocht de opleiding groeien. Het doet de opleiding de aanbeveling om na te denken of deze kleinschalige didactiek nog haalbaar is bij grotere aantallen studenten, die waarschijnlijk nodig zijn om de opleiding structureel rendabel te houden.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de opleiding is beschreven in de Toetshandleiding. Hierin zijn onder andere opgenomen: de beoordelingsformulieren, een overzicht hoe de toetsen de eindkwalificaties afdekken, een beschrijving van het afstuderen en de afstudeerproducten, de opleidingsvisie op leren en toetsen, de manier waarop de opleiding werkt aan betrouwbaarheid en validiteit en de criteria die gesteld worden aan examinatoren. De uitgangspunten van de opleiding zijn dat toetsing zo veel mogelijk plaatsvindt aan de hand van het functioneren in de beroepspraktijk en reële beroepsproducten, en dat toetsing zo veel mogelijk integraal plaatsvindt. In beroepstaken worden meerdere eindkwalificaties getoetst, en alle eindkwalificaties komen meerdere malen aan bod. Het panel heeft het toetsbeleid bestudeerd en stelt vast dat het enerzijds goed in elkaar zit, maar op onderdelen nog niet zo ver is uitgewerkt. Zo wordt uit het stuk bijvoorbeeld niet duidelijk of studenten een onvoldoende mogen scoren op subonderdelen van een beoordeling. Uit gesprekken blijkt dat deze procedure er wel impliciet is, maar nog niet is beschreven. Over het algemeen vindt het panel de procedures adequaat.

Studenten en alumni met wie het panel heeft gesproken, geven aan dat de toetsing transparant is. Zij worden goed geïnformeerd over wanneer toetsen plaatsvinden, wat getoetst wordt, welke competenties getoetst worden en wat de beoordelingscriteria zijn.

Uit het verslag van de examencommissie blijkt dat zij niet altijd zicht hebben op het functioneren van de examinatoren, met name de externen. De examencommissie geeft naar het panel toe aan dat zij vertrouwen op het opleidingsmanagement. Dat geeft aan dat het totaaloverzicht van examinatoren bij de opleidingscoördinator en de SLB'er ligt. Er wordt inderdaad een groot aantal externen ingezet, en het is lastig voor de examencommissie om daar overzicht over te houden, maar deze inzet is noodzakelijk om het innovatieve karakter te waarborgen. Daarnaast nemen slechts drie externen examens af, stelt het management. Het panel merkt daarbij op dat de examencommissie wel formeel verantwoordelijk is voor het benoemen van examinatoren.

Wat betreft de beoordeling van het eindniveau merkt het panel ook op dat zich een aantal ontwikkelingen hebben voorgedaan. Zo is bij de bepaling van het eindcijfer de rol van het mondeling kleiner geworden, wat het panel positief waardeert. Het panel merkt op dat de toelichting die studenten krijgen bij hun cijfers soms summier is.

De opleiding geeft aan dat het toetsbeleid nog niet uitontwikkeld is, en op een aantal gebieden nog werk in uitvoering is. De afspraak is gemaakt om assessoren uit te wisselen met andere hogescholen. Een andere afspraak is om een gezamenlijke dag 'professionalisering toetsing' te organiseren, voor alle examinatoren. Uit kwaliteitszorgverslagen en verschillende gesprekken blijkt dat de opleiding meer aandacht wil geven aan de borging van de toetsing. De transparantie van de toetsing is bijvoorbeeld een onderwerp waar bij de opleidingscommissie aandacht voor is gevraagd. Het panel ondersteunt dit. De opleiding is druk bezig met het verbeteren van de inhoud, en dat heeft voorrang boven borgingsmaatregelen. Het panel begrijpt deze keuze, aangezien het om een jonge opleiding gaat.

De toetsing vindt grotendeels plaats aan de hand van het innovatietraject en de afsluiting van de drie innovatiefasen. Daarnaast worden enkele kennistoetsen afgenomen en projecten getoetst die niet aan dit traject zijn verbonden. Het panel heeft een aantal toetsen bestudeerd en stelt vast dat deze adequaat zijn om te toetsen of studenten competenties beheersen. Wel merkt het op dat er soms een verschil zit tussen de cijfermatige beoordeling en de bijgevoegde schriftelijke opmerkingen (bijvoorbeeld: een zes met 'heel goed' als commentaar). Hoewel het panel begrijpt dat dit te maken kan hebben met de mate waarin een student eerder gescoord heeft, kan het leiden tot verwarring. Het beveelt de opleiding aan het (objectieve) cijfer en het (subjectieve) waardeoordeel hoe goed dit is voor de student in kwestie is expliciet te ontkoppelen, of in ieder geval verduidelijken. De huidige situatie kan leiden tot verwarring.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Het innovatieproject van de student staat gedurende het hele onderwijstraject centraal. De belangrijkste integrale beroepsproducten die worden getoetst, zijn onderdelen van dit project. Waar in de meeste masteropleidingen de studie wordt afgesloten met een onderzoeksoopdracht, is dit niet het geval bij deze opleiding. Gezien de innovatiecyclus die de basis vormt van de opleiding, vindt het onderzoek halverwege de opleiding plaats.

Het eindproduct van de onderzoeksfase is een artikel, dat geschikt moet zijn voor publicatie in een vakblad. Het doel van de publicatie is het verspreiden van de innovatie onder de relevante doelgroep. De opleiding richt zich in eerste instantie op vakbladen zoals het tijdschrift van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding, en presentaties op de dag van het sportonderzoek. Het gaat dus in eerste instantie niet om peer-reviewed tijdschriften, maar dit is wel een mogelijkheid wanneer een student dat zelf wil. Eén van de huidige studenten wil publiceren in een medisch-wetenschappelijk journal, en krijgt daar volgens de studenten die het panel heeft gesproken ook de benodigde begeleiding bij. Het panel waardeert deze mogelijkheid.

Studenten sluiten hun studie af met een masterthesis, een evaluerende en reflecterende beschouwing over hun innovatietraject, geschreven vanuit een helicopterview. Er wordt verwezen naar de beroepsproducten die aan het eind van de drie fasen gemaakt zijn, deze worden ook toegevoegd als bijlage aan de masterthesis. De beoordeling vindt plaats door de begeleidend docent, een niet-betrokken docent en een werkveldassessor.

Op het moment van de visitatie waren er in totaal zeven studenten afgestudeerd. Het panel heeft van deze studenten de mastertheses bestudeerd, inclusief de beroepsproducten waar de verschillende fasen mee worden afgesloten. Het panel stelt vast dat studenten aantonen de eindkwalificaties behaald te hebben. Niettemin heeft het panel een aantal kanttekeningen bij de mastertheses. Zo wordt er weinig buitenlandse literatuur geraadpleegd, is het methodologisch kader dat gehanteerd wordt soms onduidelijk, en zitten er theses bij waarbij het taalgebruik zwak is. Wat betreft de conclusies die studenten trekken, zouden deze soms meer generaliseerbaar kunnen zijn. Daar staan goede punten tegenover. Het panel heeft ook goede werken gezien, die terecht hoog zijn beoordeeld. Sommige theses kenmerken zich door een inventieve aanpak. Eén student heeft het innovatietraject buiten de eigen beroepspraktijk uitgevoerd en zo de lat wat hoger gelegd voor zichzelf.

Eén van de werkstukken richtte zich op sport bij kinderen met een gedragsstoornis. Een dergelijk onderzoek zou op een universiteit langs een ethische commissie moeten. Uit de gesprekken die het panel heeft gevoerd blijkt dat de opleiding hier integer en zorgvuldig mee om is gegaan. Voor de toekomst is een eigen ethische commissie, om deze zorgvuldigheid te borgen, een must.

Een lastige factor bij het beoordelen van de mastertheses vindt het panel de mate waarin een innovatie slaagt. Dit is ten dele afhankelijk van de student, maar (meer dan bij een masteropleiding die een student afsluit met een eigen onderzoek) ook afhankelijk van de omgeving. In de ene organisatie is het gemakkelijker innoveren dan in een andere, en de context (bijvoorbeeld: de positie van de student in zijn of haar organisatie) speelt ook een grote rol. Het panel heeft hierover gesproken tijdens de visitatie. Alumni geven aan dat de complexiteit van het speelveld waar een student zich in bevindt, onderdeel is van de beoordeling. Docenten benadrukken dat een belangrijk deel van de reflectie bestaat uit de vraag of de juiste beslissingen genomen worden binnen de context, hoe studenten hun proces gemanaged hebben. Als het goed is, hebben studenten in de explorerende fase al in kaart gebracht waar eventuele mogelijkheden en weerstanden zitten.

Niettemin vraagt het panel meer aandacht voor deze context, ook omdat het contact tussen opdrachtgever en opleiding vrij minimaal is (zie hieronder). Het is belangrijk dat de beoordeling zo veel mogelijk gaat over de mate waarin een student de eindkwalificaties heeft behaald, en dat positieve of negatieve factoren in de werkomgeving daar een niet te grote rol bij spelen.

De begeleiding bij het afstuderen wordt gedaan door een docent. Daarnaast kunnen studenten gebruik maken van twee coachmomenten bij een externe coach. Er is weinig contact tussen de begeleider vanuit de opleiding en de organisatie waar de student werkt, er wordt naar gestreefd om minimaal één keer contact te hebben. Het panel vindt dit erg weinig, zeker omdat de context waarin de student zich begeeft veel invloed heeft op de mate waarin een innovatie kan worden gerealiseerd. De examencommissie benadrukt dat de opleiding in latere cohorten studenten eerder in contact brengt met externe experts op het gebied van hun onderwerp, studenten moeten met een verslag aantonen dat ze contact met minstens één externe expert hebben gehad. Het panel merkt op dat de inhoudelijke begeleiding soms strakker kan, om te voorkomen dat een verouderd model wordt gebruikt, een statistische misser gemaakt wordt, aansluiting bij een actualiteit gemist wordt of een al te stellige conclusie wordt getrokken. De examencommissie geeft aan dat de opleiding de wetenschappelijke nauwkeurigheid beter heeft geborgd vanaf het tweede cohort studenten, door het onderzoeksdeel te laten begeleiden door docenten die actief zijn bij het lectoraat.

Alumni die panel gesproken heeft zijn positief over wat opleiding hen gebracht heeft en welke kwalificaties ze ontwikkeld hebben. Alumni geven onder andere aan dat de opleiding heeft geleid tot persoonlijke en professionele groei, de ontwikkeling van een innovatief concept dat in de markt staat en een nieuwe functie.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding de afgelopen jaren gewerkt heeft aan het optuigen van een adequaat toetsstelsel en het vastleggen hiervan in documenten. Dit is positief, maar dit proces is nog niet voltooid, vooral het vastleggen van procedures kan helderder en uitvoeriger. Een punt van aandacht is de benoeming van examinatoren, dit is een wettelijke taak van de examencommissie en zij moet of in staat zijn zicht te houden op externe docenten. Over het algemeen is het panel positief over de toetsen die gebruikt worden. De toetsvormen sluiten aan bij het onderwijsconcept, door de grote nadruk op de praktijk. De grote rol van het innovatieproject in de toetsing sluit aan bij de vorm van de opleiding.

Het panel is van mening dat de opleiding het afstudeerproces op een interessante manier heeft vormgegeven, door niet het onderzoek maar het resultaat van het innovatieproces centraal te stellen. Het ziet hier geen probleem in, omdat het er om gaat dat studenten aantonen te beschikken over de vereiste eindkwalificaties. Op basis van de mastertheses die het panel heeft bestudeerd, is dat het geval. Het ziet ook een stijgende lijn in de eindwerkstukken en in het afstudeerproces.

Zaken die in de toekomst nog aandacht behoeven, zijn onder andere het vastleggen hoe de opleiding omgaat met onderzoeken die een ethische dimensie hebben, en het beter zicht houden op de context van de werkplek van de student.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

Overwegingen en conclusie

De opleiding Sport- en Beweeginnovatie is een jonge opleiding, die een goede toevoeging is voor de sportsector. Er wordt goed gepioneerd, en de opleiding heeft laten zien in een paar jaar tijd opleidingsbreed verschillende, relevante kwaliteitsverbeteringen door te kunnen voeren. De aandacht voor de inhoud heeft voorrang gehad boven de borging, wat begrijpelijk is. De komende jaren moet de opleiding laten zien ook zaken structureel vast te kunnen leggen. Een uitdaging ziet het panel in het meer expliciet maken van de 'sport-poot' van de opleiding, in de BoKS, de literatuur en het docententeam. Het panel heeft er vertrouwen in dat de tot nu toe afgestudeerden een nuttige bijdrage kunnen leveren aan innovatie in de sector sport, en dat de opleiding de komende jaren nog veel groeimogelijkheden heeft.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-masteropleiding Sport- en Beweeginnovatie van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Algemeen

- Bij de verschillende standaarden merkt het panel op dat de opleiding zich kan verbeteren door meer zaken beter vast te leggen. De opleiding is zich hier van bewust en werkt hieraan. Dit is opleidingsbreed een belangrijk punt, bij een volgende visitatie verwacht het panel dat de opleiding hier aanzienlijke stappen in gemaakt moet kunnen hebben. Dit laat onverlet dat de uitvoering in orde is en de opleiding aan de accreditatie-eisen voldoet.
- De opleiding staat op twee peilers: enerzijds sport- en bewegen, anderzijds innovatie- en veranderkunde. Het panel hecht er waarde aan dat die eerste pijler beter vormgegeven en geborgd wordt, in eindkwalificaties, BoKS en literatuur. Zeker waar het gaat om aan innovatie gerelateerde elementen in de sportsector. Om te kunnen weten waar kansen liggen in de sector, dient een zekere mate van kennis immers aanwezig te zijn.

Standaard 3

- Het panel doet de aanbeveling om een procedure vast te stellen voor eindwerkstukken die betrekking hebben op kwetsbare groepen, bijvoorbeeld door een ethische commissie in te stellen.
- Het panel hecht er waarde aan dat de examencommissie alleen examinatoren benoemt waarvan ze zeker weet dat het geschikte examinatoren zijn. Wanneer het opleidingsmanagement externe examinatoren aandraagt, is het belangrijk dat de examencommissie hun geschiktheid valideert.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Beroepstaak:	Eindkwalificaties:
1. Exploreren	1. Een probleem/vraagstuk in een bredere context plaatsen dan alleen de eigen werkomgeving waarbij er rekening wordt gehouden met wat er op macroniveau speelt in de sport- en beweegsector en aanpalende domeinen. 2. Focus vinden en keuzes maken bij een professionaliseringsvraagstuk binnen een complex werkveld met uiteenlopende ideeën, meningen, informatie en belangen 3. Verbinden van een nieuw project met de strategische doelstellingen van de eigen organisatie en de ontwikkelingen, kansen en mogelijkheden in de (directe) omgeving. 4. Initiëren van en leidinggeven aan het proces waarin nieuwe, in potentie innovatieve, combinaties ontstaan hierbij gebruikmakend van verschillende werkvelden, contexten en denkbeelden. 5. Draagvlak creëren voor vernieuwing en verandering op basis van heldere argumentatie met oog voor verschillende belangen.
2. Onderzoek & Expertise ontwikkelen	Deel I: 1. Vertalen van een praktijkvraagstuk naar onderzoeksvraag en de vertaling van eigen en andermans onderzoeksresultaten/uitkomsten naar de maatschappelijke relevantie. 2. Een algemeen vraagstuk vanuit een innovatieve ambitie in een brede (of multidisciplinaire) sport- en beweegcontext herleiden tot zijn essentie en op basis hiervan zelfstandig een toegepast wetenschappelijk onderzoek ontwerpen en uitvoeren. 3. Actief betrekken van toonaangevende experts uit relevante kennisdomeinen om de kwaliteit van het onderzoek te borgen. Deel II: 1. Mondeling en schriftelijke informatie van wetenschappelijk onderzoek effectief overdragen aan verschillende, relevante doelgroepen. 2. Systematisch borgen, beheren en toegankelijk maken van bronnen voor derden en hiermee verantwoording afleggen over het onderzoeksproces van data tot resultaten.
3. Exploiteren	1. Richting geven aan het proces waarin nieuwe gevalideerde kennis en toepassingen worden geïntegreerd en geborgd in de beroepspraktijk 2. Het actief betrekken van toonaangevende vertegenwoordigers uit relevante markten en toepassingsgebieden om de innovatie breder op te schalen en te borgen 3. Borgen en ontsluiten van nieuwe kennis binnen de relevante beroepspraktijk teneinde het professioneel handelen te verbeteren. 4. Onder alle betrokken actoren binnen een project zorg dragen voor adequate informatievoorziening, die voorwaardelijk is voor een succesvol implementatietraject.
'Leren, leren'	1. In de rol van innovator de meest effectieve en efficiënte individuele handelswijze

kiezen, rekening houdend met zijn eigen sterke en zwakke kanten en de mogelijkheden en beperkingen uit zijn omgeving.

2. Op methodische wijze vormgeven aan het verbeteren van zijn professioneel handelen op basis van zijn ervaringen.

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

	Off / On the job		Studiepunten	Totaal
Leerjaar 1				
Beroepstaak Exploreren	Off the job	Kennistoets	3	
	Off the job	Subsidie aanvraag	3	
	On the job	Innovatieplan	8	
Totaal Exploreren				14
Leren Leren lijn	Off & on the job	Leerverslag 1	1	1
Beroepstaak Onderzoek I	Off the job	Kennistoets	3	
	Off the job	Expertmeeting	2	
	On the job	Onderzoeksvoorstel	9	
Totaal Onderzoek I				14
Leren Leren lijn	Off & on the job	Leerverslag 2	1	1
Totaal studiepunten Jaar 1				30
Leerjaar 2				
Beroepstaak onderzoek	Off the job	Kennistoets	3	
	Off the job	Onderzoeksartikel	7	
Totaal Onderzoek II				10
Leren Leren lijn	Off & on the job	Leerverslag 3	1	1
Beroepstaak exploiteren	Off the job	Kennistoets	3	
	On the job	Implementatieplan	5	
	On the job	Praktijk publicatie	2	
Totaal Exploiteren				10
Leren Leren lijn	Off & on the job	Leerverslag 4	1	1
Masterthese	Off & on the job	Masterthese	8	8
		Presentatie 20%		
		Schriftelijk 50%		
		Mondeling 30%		
Totaal studiepunten jaar 2				30

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer prof.dr.ir. A.C. Brombacher, voorzitter

De heer Brombacher is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van sport- en bewegingsinnovatie. De heer Brombacher is decaan en hoogleraar “Business Process Design” aan de faculteit Industrial Design en vice rector International Relations aan Technische Universiteit Eindhoven. Ook is hij hoogleraar en coördinator van interfacultair onderzoeksgebied People, Sports and Vitality aan dezelfde universiteit en voorzitter van CCTO (accréditerend orgaan 2-jarige post-master ontwerpopleidingen in Nederland). Daarnaast is de heer Brombacher hoofdredacteur van het wetenschappelijke tijdschrift John Wiley & Sons en voorzitter van Governance Board EuroTech Alliance (een samenwerkingsverband tussen Technische Universiteit Eindhoven, Technische Universiteit München, EPFL Lausanne en DTU Copenhagen). Hij heeft meerdere publicaties op zijn naam staan. Voor deze visitatie heeft de heer Brombacher onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1986 – 1990 PhD Engineering Science - Technische Universiteit Twente
1982 – 1985 MSc Electrical Engineering - Technische Universiteit Twente
1979 – 1982 BSc Electrical Engineering - Technische Universiteit Twente

Werkervaring:

1997 – heden Technische Universiteit Eindhoven
 2012 – heden Vice Rector International Relations
 2010 – heden Decaan faculteit Industrial Design
 2007 – heden Kernhoogleraar Industrial Design
 1997 – 2007 Voltijdshoogleraar Bedrijfskunde
1993 – 2000 Deeltijd hoogleraar Werktuigbouwkunde - Technische Universiteit Eindhoven
1986 – 2003 Diverse functies - Philips Electronics

Overig:

- Hoogleraar en coördinator van interfacultair onderzoeksgebied People, Sports and Vitality - Technische Universiteit Eindhoven
- Voorzitter - CCTO (accréditerend orgaan 2-jarige post-master ontwerpopleidingen in Nederland)
- Hoofdredacteur wetenschappelijk tijdschrift - John Wiley & Sons
- Voorzitter - Governance Board EuroTech Alliance
- 1998 – 2005 Distinguished Visiting Professorship - National University of Singapore

Publicaties 2012-heden (meer op aanvraag):

- Brombacher, A.C., Hopma, E.E., Ittoo, A., Lu, Y., Luyk, I.M., Maruster, L., Ribeiro, J.T.S., Weijters, A.J.M.M. & Wortmann, J.C. (2012). Improving product quality and reliability with customer experience data. Quality and Reliability Engineering International, 28(8), 873-886. in Web of Science Cited 2 times
- Chai, K.H., Wang, Q., Song, M., Halman, J.I.M. & Brombacher, A.C. (2012). Understanding competencies in platform-based product development : antecedents and outcomes. Journal of Product Innovation Management, 29(3), 452-472. in Web of Science Cited 0 times

De heer G.L. de Jong MS

De heer De Jong is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van sport en bewegen en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer De Jong is directeur en eigenaar van Sport-Minded, een organisatie gericht op sportmanagement consultancy en coaching. Tot en met 2013 was hij directeur van InnoSportNL. De heer De Jong is lid Raad van Toezicht van het schaatsteam Activia, bestuurslid bij NL Coach en bestuurslid bij Stichting Waarborgfonds Sport. Tot en met 2013 was hij kwartiermaker bij Institute for Sport Science and Innovation. Voor deze visitatie heeft de heer De Jong onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1995 – heden Meerdere bijscholingen in sportmanagement en sportmarketing
1986 – 1988 Masters in Sportmanagement - United States Sports Academy, Mobile, USA
1972 – 1976 MO-p lichamelijke opvoeding - Academie Lichamelijke Opvoeding, Groningen

Werkervaring:

2013 – heden Directeur en eigenaar - Sport-Minded
2008 – 2013 Directeur - InnoSportNL
1995 – 2008 Directeur - Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)
1991 – 1995 Technisch directeur - Wereld Volleybal Federatie (FIVB) in Lausanne (Zwitserland)
1983 – 1991 Directeur Sport en Lichamelijke opvoeding - American College of Switzerland in Leysin (Zwitserland)
1982 – 1983 Leraar lichamelijke opvoeding - College Sursee (Zwitserland)

Overig:

2013 – heden Lid Raad van Toezicht - Schaatsteam Activia
2013 – heden Bestuurslid NL Coach
2012 – 2013 Kwartiermaker NL Institute for Sport Science and Innovation
2011 – heden Bestuurslid - Stichting Waarborgfonds Sport
2007 – 2009 Member - FEI President personal advisory board
2006 – 2008 Lid werkgroep "Sportagenda 2008 – 2012" - NOC*NSF
2005 – 2013 Lid Raad van Commissarissen - VBV de Graafschap
2004 – 2008 Lid adviesgroep Accommodatie en Evenementen - NOC*NSF
2004 – 2010 Voorzitter werkgroep "FEI structure"
2003 – 2005 Voorzitter - Topsportplatform Achterhoek
2003 – 2006 Adviseur - FEI strategic planning committee
2001 – 2006 Secretaris - FEI European nations group II
1999 – 2001 Bestuurslid - Sectorraadpaarden
1997 – 2002 Bestuurslid - Eredivisie volleybalvereniging ORION
1996 – 2008 Lid bondsdirecteuren overleg - NOC*NSF
1996 – 1998 Lid werkgroep TV rechten - NOC*NSF

De heer drs. J.R. Janssens

De heer Janssens is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van sport- en beweeginnovatie en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer Janssens is dean bij het Instituut voor Sportstudies aan Hanze Hogeschool Groningen (Hanze University of Applied Sciences Groningen).

Ook is hij bij deze hogeschool hij Leading Dean CaRES (The Centre of Applied Research and Innovation for Care Rehabilitation, Education & Sport) en algemeen directeur van het Quantified Self Institute. Daarnaast is hij voorzitter van het Hogescholen Sport Overleg en bestuurslid van European Network of Sport Science, Education & Employment (ENSSEE). Binnen dit laatstgenoemde netwerk is de heer Janssens eindverantwoordelijke voor het ontwikkelen van de EU bachelor Physical Activity and Lifestyle conseling en is hij betrokken bij de EU master Health and Sport aan Universiteit Rome. Voor deze visitatie heeft de heer Janssens onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2006 – 2008	Visie en Leiderschap - Avicenna
1986 – 1992	Bestuurskunde - Universiteit Twente
1985 – 1986	Militaire Bedrijfskunde, Infanterie - Koninklijke Militaire Academie
1978 – 1985	VWO - CSG Emmen

Werkervaring:

2013 – heden	Voorzitter - Hogescholen Sport Overleg
2012 – heden	Directeur Quantified Self Institute - Hanzehogeschool Groningen
2010 – heden	Leading Dean CaRES (The Centre of Applied Research and Innovation for Care Rehabilitation, Education & Sport) - Hanzehogeschool Groningen
2009 – heden	Dean Instituut voor Sportstudies - Hanzehogeschool Groningen
2009 – heden	Bestuurslid - European Network of Sport Science, Education & Employment (ENSSEE)
2003 – 2009	Hoofd Economische Zaken - Provincie Groningen
1999 – 2003	Hoofd Milieuzaken - Provincie Groningen
1996 – 1999	Onderzoeker Public Administration - Universiteit van Nijmegen
1994 – 1996	Senior consultant - SPM
1991 – 1994	Consultant - Ecoplan

De heer D.P.J.M. Geurts bc

De heer Geurts is ingezet als studentlid. Hij heeft in deeltijd de postinitiële masteropleiding Master of Sports aan Fontys Hogescholen in januari 2014 afgerond. Momenteel is hij werkzaam als docent lichamelijke opvoeding aan Maaslandcollege. Ook is hij docent bij de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie. De heer Geurts is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Geurts aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2011 – 2014	Master of Sports, uitstroomprofiel: Education - Fontys Sporthogeschool, Eindhoven
1995 – 1999	Academie voor Lichamelijke Opvoeding - Fontys Hogescholen

Werkervaring:

2000 – heden	Maaslandcollege, Oss
2000 – heden	Docent Lichamelijke opvoeding
2010 – heden	Ontwikkeling + docent Vwo-research
2007 – heden	Ontwikkeling + docent BSM
2005 – 2007	Docent informatiekunde
2000	Merletcollege, Mill
1999	Rythovius College, Eersel

Overig:

2000 – heden	Docent - Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie
--------------	--

Publicatie:

2014	Geurts, D. (2014, februari 28). Differentieel leren binnen de les LO. Lichamelijke Opvoeding, 102(2), 14-16.
------	--

De heer drs. J.G. Betkó

De heer Betkó is ingezet als NQA-auditor. Als bestuurslid van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) heeft hij ervaring opgedaan met verschillende aspecten van hogeronderwijsbeleid, waaronder bekostiging, accreditatie, medezeggenschap, studiekeuze en excellentie. Hij is in die hoedanigheid betrokken geweest bij de totstandkoming van het nieuwe accreditatiestelsel. In de beoordelingscommissie “Studiekeuzegesprekken – wat werkt?” heeft hij een subsidie van OCW helpen verdelen onder hogescholen en universiteiten die willen experimenteren met studiekeuzegesprekken. De heer Betkó is ingewerkt in de werkwijze van NQA en heeft ervaring met meerdere visitaties, van bestaande en nieuwe opleidingen, in het hbo en in het wo, en op bachelor- en op masterniveau. In 2010 en 2012 heeft hij deelgenomen aan de training van de NVAO en hij is gecertificeerd secretaris.

Opleiding

1999 – 2007	Geschiedenis, Radboud Universiteit
-------------	------------------------------------

Werkervaring

2009 – heden	Netherlands Quality Agency: auditor
2008 – 2009	Lid beoordelingscommissies “studiekeuzegesprekken – wat werkt?” (onder begeleiding van SURF)
2007 – 2009	Landelijke Studenten Vakbond: bestuurslid

Publicaties

2010	Betskó, Swart, Westerveld e.a., <i>WHWatisdat?! - Een handleiding voor de Wet op hoger onderwijs voor studenten en medezeggenschappers</i> , Nijmegen, 2010.
2012	Betskó, Westerveld, <i>Bekostiging op basis van accreditatieoordelen - een beschouwing vanuit de accreditatiepraktijk</i> , http://www.scienceguide.nl/201201/perverse-prikkels-retoriek-of-realiteit.aspx

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Vorbereidingsmiddag 25 november

Tijdsti p	Thema	Deelnemers
12.30- 13.30	Ontvangst, lunch en voorbereiding	▪ Panel ▪ Management
13.30- 14.00	Presentatie van maximaal 20 minuten door opleiding waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	▪ Panel ▪ Management Dhr. Kasper Bakker (mastercoördinator) verzorgt de presentatie. In aanwezigheid van directie van HAN Masterprogramma's
14.00- 18.00	Vorbereiding en materiaalbestudering (tijdstip spreekuur en gelijktijdige rondleiding (30 min) in overleg, het panel splitst zich op)	▪ Panel

Gespreksdag 26 november 2014

Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.00-10.15	Inhoud, gehele opleiding	Studenten propedeuse en hoofdfase + Alumni ▪ Jochem van Halen (Sport, Gezondheid en Management BA, cohort 2012) ▪ Reinier de Jong (Management, Economie en Recht, BA, cohort 2012) ▪ Mandy van der Weijden (Academie Lichamelijke opvoeding 1^e gr.BA - cohort 2013) ▪ Frank Salet (Academie Lichamelijke opvoeding BA, cohort 2013) ▪ Lydia Germans (CALO BA, cohort 2014) ▪ Paul Klotz (HBO, docent Dans, cohort 2014) ▪ Evelien te Rietstap (Sport, Gezondheid en Management BA, alumni 25-10-2013, cohort 2011) ▪ Geert van der Veer (MTS Electrotechniek en diverse bijscholingen, alumni 25-10-2013, cohort 2011) ▪ Ronald Wouters (CIOS en diverse bijscholingen, alumni 3-10-2014, cohort 2011) ▪ Edwin van Gastel (Academie Lichamelijke opvoeding , alumni 27-8-2014, cohort 2012)
10.30-11.45	Inhoud, gehele opleiding	Docenten: spreiding naar studie jaren, vakgebieden en speciale taken zoals SLB en lectoraat Docenten kernteam Dr. mw. Gery Misat-Steenge Drs. dhr. H.J. (Henk-Jan) Messchendorp Drs. dhr. Velibor Peters Drs. dhr. Mark de Niet Dhr. Ben Halle Drs. mw. José Cuperus Externe beoordelaars ▪ Drs. Robert Gelinck, ▪ Drs. Eric van der Veen
12.00-12.30	Inhoud, programma & toetsing	Management ▪ Drs. Ans Gielen (directeur HMP) ▪ Drs. Kasper Bakker (Mastercoördinator)
12.30-13.30	Overleg + lunch	Panel

Tijdstip	Thema	Deelnemers
13.30-14.15	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: borging	Voorzitters/leden van interne borgingscommissies ▪ Drs. Ignas Janssen (Voorzitter Examencommissie) ▪ Herman Beerling (Lid Examencommissie; o.v.b.) ▪ Drs. José Cuperus (Kwaliteitszorcoördinator), ▪ Dr. Gery Misat (Voorzitter Opleidingscommissie) ▪ Boukje Smeets BA (Student-lid Opleidingscommissie), ▪ Drs. Tamara Raaijmakers (Voorzitter Beroepenveldcommissie) ▪ Dr. Nicolette van Veldhoven (Lid Beroepenveldcommissie) ▪ Dr. Marije Elferink-Gemser (Lector Herkennen en Ontwikkelen van sporttalent)
14.30-15.15	Extra gesprek	Opleiding en panel maakt selectie
15.30-16.30	Beoordelingsoverleg panel	▪ Panel
16.30-17.00	Laatste gesprek opleidings-management en terugkoppeling bevindingen	▪ Management, mogelijk aangevuld met enkele kerndocenten

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Opgestuurde documenten:

- Kritische reflectie
- Eindkwalificaties
- OS-OER 2014-2015
- Toetsboek MSBI
- Samenvattend overzicht kerndocenten
- Moduleboeken jaar 1 en jaar 2
- Overzichtslijst alumni 2014
- Afstudeerwerkstukken (masterthese + bijlagen) van de 5 alumni

Documenten ter inzage (in willekeurige volgorde):

- Beroepscompetentieprofiel toets nieuwe opleiding
- Opleidingsprofiel
- OS-OER
- Alumnibeleid
- BoKS
- Alle producten & beoordelingen van alle studenten van alle cohorten.
- Herijkte eindkwalificaties
- Jaarverslag examencommissie 2013-2014
- Kwalificatieprofielen HMP
- Literatuurlijst MSBI 2014-2015
- Informatie over team (agenda's, notulen)
- Modulehandleiding van jaar 1 en jaar 2
- Alle documentatie over de BVC (samenstelling, taakomschrijving, agenda's, verslagen e.a.)
- CV's van alle docenten
- Document met alle ingezette gastdocenten en onderbouwing bijdrage
- Alle documentatie over kwaliteitszorg (kwaliteitszorgplan, verbeterplan, evaluaties, feedback op evaluaties e.a.)
- Alle lesbrieven van de leerlijnen
- Documenten rondom marketing (activiteitenkalender, marketingplan, extra acties)
- Cijferlijsten van alle cohorten
- Notitie externe validering toetsing
- Overzicht collega opleidingen, stand van zaken 2014
- Overzicht samenwerkingspartners MSBI 2014
- Rol en taken individueel begeleider MSBI 2014-2015
- Visie internationalisering MSBI
- Voorstel samenwerking Windesheim
- Alle documentatie die ook opgestuurd is.

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

501778
76792
502354
502609
515983
502609
502463

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Sport- en Beweeginnovatie

Instelling: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Visitatie datum: 25-26 november 2014

Ondergetekende: *Ans Gielen*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *directeur masteropleidingen HAN*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

[Handwritten signature]
Hogeschool
van Arnhem en Nijmegen
HAN Masterprogramma's

Datum: *13-11-2014*